

Advies

IHD Beneden-Schelde

Brussel, 17 mei 2019

De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij adviseert de beleidsmakers, in hoofdzaak de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, over landbouw en visserij in de brede zin van het woord. De adviezen, zoals vastgesteld door de belanghebbenden vertegenwoordigd in de adviesraad, passen in een gedragen politieke besluitvorming.

Adviesvraag: Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde'

Adviesvrager: Koen Van den Heuvel - Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Ontvangst adviesvraag: 3 mei 2019

Adviestermijn: 10 werkdagen (spoed)

Goedkeuring raad: 17 mei 2019

Adviesnummer: 2019-05

Dossierhouder: Wouter Vanacker

Contactpersoon: Koen Carels – kcarels@serv.be – 02 20 90 135

Bron cover: SALV

De heer Koen Van den Heuvel
Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw
Koning Albert II-laan 20 B 1
B-1000 BRUSSEL

Advies IHD Beneden-Schelde

Mijnheer de minister

De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij ontving op 3 mei 2019 uw adviesvraag over het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde'. De SALV gaf gevolg aan het verzoek om met spoed een advies te voorzien, en verleende via schriftelijke procedure zijn goedkeuring aan onderhavige aanbevelingen op 17 mei 2019. Natuurpunt/BBL en BV OECO onthouden zich bij dit advies.

Krachtlijnen

- **Creëer duidelijkheid over het geheel van de instandhoudingsmaatregelen en de compensaties in het kader van de projecten die de havenontwikkeling vorm geven.**
- **Actualiseer het samenwerkingsakkoord tussen de verschillende actoren die uitvoering geven aan de IHD.**
- **Faciliteer de symbiose tussen landbouw en natuur, die de effectieve realisatie van de IHD met de economische leefbaarheid van de landbouwactiviteiten verzoent.**

Situering

Op 10 maart 2017 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan het besluit houdende definitieve vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde' en de bijbehorende bepalingen¹. De beslissing haakte in op de visie inzake de toekomstige ontwikkeling van het Antwerpse havengebied, het zogenaamde "Maatschappelijk Meest Haalbare Alternatief", dat zich had vertaald in een GRUP. Het Europees Hof van Justitie oordeelde evenwel in een arrest van 21 juli 2016 als antwoord op de door de Raad van State gestelde prejudiciële vragen rond het GRUP van de haven van

¹ Het Vogelrichtlijngebied werd reeds eerder door de SALV in een gezamenlijk advies met de Minaraad in beschouwing genomen: SALV en Minaraad, 15/16 september 2016, Advies Instandhoudingsdoelstellingen Vogelrichtlijngebieden, Brussel, http://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_2016-10_IHD.pdf.

Antwerpen dat de procedure van de proactieve natuurontwikkeling, zoals toegepast in de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor Linkerscheldeoever niet conform de Europese richtlijnen is. Natuur, die nog niet gerealiseerd is op het moment van de passende beoordeling, mag niet in aanmerking worden genomen bij de beoordeling van de impact op die natuur, aldus het Hof van Justitie. Het gaat hierbij over de precieze juridische omschrijving van die natuurontwikkeling. Daarbij dient een strikt onderscheid tussen compenserende maatregelen en de instandhoudingsmaatregelen te worden aangehouden. Een herformulering van de prioritaire inspanningen (i.e. besliste instandhoudingsmaatregelen) en de concrete instandhoudingsdoelstellingen drong zich na het arrest op.

Met het voorontwerp van besluit worden de instandhoudingsdoelen aldus opnieuw vastgesteld, voor 27 broedende en niet-broedende vogelsoorten, 2 plantensoorten en een aantal habitattypes op basis van de overlappiging van het vogelrichtlijngebied met het habitatrictlijngebied BE2300006. De Vlaamse Regering beoogt daarbij het voorontwerp van besluit te harmoniseren met de arresten van het Europees Hof en de Raad van State door het te ontdoen van de expliciete verwevenheid met de (verworpen) planologische beslissingen. Daarnaast worden de prioritaire instandhoudingsmaatregelen met meer detail uitgewerkt. 33% van de oppervlakte van het SBZ heeft landbouw als bestemming. In 2011 werd er 2.723,63 hectare landbouw geregistreerd door 54 bedrijven. Daarnaast liggen er 86 percelen met bedrijfsgebouwen binnen een straal van 300 meter rond de SBZ (op Vlaams grondgebied). De realisatie van het Strategisch Plan, waarbij de natuurontwikkelingen als voortvloeiend uit en inherent aan de economische ontwikkelingen binnen het SBZ moeten worden gezien, betekent dat er aanzienlijk minder landbouwgronden ter beschikking zullen zijn voor de landbouw in de regio.

De vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen heeft een impact op de uitwerking van het Complex Project Extra Containerbehandelingscapaciteit Havengebied Antwerpen, waarover de SALV reeds eerder adviezen uitbracht².

De adviesvraag voor het voorontwerp van besluit wordt begeleid met een ongunstig advies van de Inspectie van Financiën³. De IF wijst op het gebrek aan financiële transparantie inzake de uitvoering van de IHD, en de vaststelling dat de Vlaamse Regering met de expliciet vooropgestelde extra financiële inspanningen daarenboven zal voorbijgaan aan het begrotingsakkoord. Het begrotingsakkoord schrijft voor om de uitvoering van IHD binnen de beschikbare refertekredieten te realiseren.

² SALV, 7 februari 2019, Advies Voorontwerp voorkeursbesluit Complex Project ECA, 2019-01, Brussel, http://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20190131_BRADV_CP_ECA_vvb_def_gk_kc.pdf. Tevens SALV, 28 juli 2018, Advies Tussennota Complex Project Havengebied Antwerpen, 2018-10, <http://www.salv.be/salv/publicatie/briefadvies-tussennota-complex-project-havengebied-antwerpen>.

³ IF, 15 maart 2019, Nota Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde', IF/SG/2019/03/15-0134, Brussel.

Advies

De SALV waardeert de uitgebreide participatieprocessen waarbinnen de verschillende stakeholders uitgebreid inspraak hebben gehad in de voorbereidingen tot de totstandkoming van het voorliggend voorontwerp van besluit. De adviesraad wijst daarbij op de volgende algemene bekommernissen die daarbij werden onderschreven:

[1] Er is nood aan meer duidelijkheid over het geheel van alle instandhoudingsmaatregelen en compensaties in de context van de diverse projecten die de bredere havenontwikkeling vorm zullen geven.

[2] Het is raadzaam de definitieve goedkeuring van het besluit te laten vergezellen met een geactualiseerd samenwerkingsakkoord tussen de verschillende actoren die de uitvoering van de IHD realiseren. De SALV stelt vast dat het bestaande samenwerkingsakkoord, dat de toewijzing van verantwoordelijkheden en middelen bepaalt, nog op de inmiddels vernietigde planologische beslissingen is gebaseerd. Het is raadzaam om de afspraken aan de nieuwe situatie aan te passen voorafgaand aan de definitieve goedkeuring van het IHD-besluit.

De adviesraad wijst daarnaast op een aantal aandachtspunten die de effectieve uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen kunnen waarborgen, in synergie met de landbouwactiviteiten die er plaatsvinden:

[3] Zet in op zuinig ruimtegebruik, waarbij de nieuwe inname van agrarisch gebied voor natuurrealisaties enkel kan wanneer de huidige natuurgebieden optimaal worden ingericht en beheerd.

[4] Geef vorm aan haalbare instandhoudingsmaatregelen in overleg met de sector, die de landbouwer kan integreren in een levensvatbare bedrijfsvoering. De adviesraad wijst op het belang van kwaliteitsvolle ondersteuning en begeleiding, met aandacht voor resultaat en leerproces, bij de uitvoering van de diensten. In de polders buiten het Vogelrichtlijngebied acht de SALV de vrijwilligheid van maatregelen vanzelfsprekend. Ook voor landbouwpercelen binnen Vogelrichtlijngebied kan enkel gewerkt worden op basis van vrijwillige maatregelen.

[5] Garandeer adequate financiële vergoedingen voor gederfde inkomsten, gemaakte kosten en het waardeverlies die met de instandhoudingsmaatregelen gepaard gaan. Een billijke vergoeding van individuele kosten voor collectieve baten (biodiversiteit, ontspanning, e.a.) is een belangrijke voorwaarde voor het creëren van draagvlak voor de realisatie van de IHD. De vergoedingen dienen daarbij rekening te houden met alle aspecten die inkomensverlies in de hand werken, met de kosten (bv. arbeid) en met de eventuele ontwaarding van de getroffen landbouwbedrijven die de inperking van de economische aanwendbaarheid of het verlies aan gronden kan genereren. Voer daartoe het nodige flankerende beleid met voldoende middelen.

Hoogachtend

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Koen Carels', with a long diagonal stroke extending from the bottom right of the signature.

Koen Carels
secretaris

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Hendrik Vandamme', with a large, sweeping flourish at the end.

Hendrik Vandamme
voorzitter

Bijlage(n):

Kopie: -